

After-LIFE plejeplan
for

“Store Egholm”

Periode: 2012-2022

Lars Briggs og Kristoffer Hansen

Amphi Consult v./Lars Briggs
www.amphi.dk

1. Lokalitetsbeskrivelse

Store Egholm er projektområde nr. 7 i LIFE Baltcoast projektet og en del af det 450 km² store NATURA 2000 område "Sydfynske Øhav". Projektet omfatter hele øen Store Egholm, som er en ca. 70 ha næsten flad, græsbevokset ø.

Projektområdet består delvist af våde strandenge (85 %) med adskillige mindre og en stor kystlagune (15 %). Øen har været beboet, og der har været drevet landbrug, i ca. 40 år i anden halvdel af det 19. århundrede. Der var en dårlig græsning på øen indtil 2004, men græsningen er forbedret i LIFE projektet. Den manglende græsning indtil 2004 har bevirket en begyndende tilgroning af nogle af lagunerne med strand-kogleaks, hvilket begrænsede ynglemulighederne for grønbroget tudse og fødesøgningsmulighederne for klyde og engryle.

2. Aktiviteter i LIFE BaltCoast

Ved projektstart var det planlagt at indføre kreaturgræsning i form af helårsgræsning med hårdføre kvægracer som en ny metode til at få øen græsset godt ned igen. Da Store Egholm er relativt lavtliggende, oversvømmes øen ofte om vinteren. Helårsgræsning på øen er derfor risikabel, da der ved oversvømmelser er en risiko for, at dyrene omkommer. På den anden side udgør fravær af græsning en trussel mod habitater til yngel og fødesøgning for engryle – den sydlige underart af almindelig ryle (*Calidris alpina schinzii*), klyde og grønbroget tudse. Det er dog muligt ved sæsongræsning i sommerhalvåret, at opnå en påvirkning af græsningen, der minder om påvirkningen af helårsgræsning, ved at lade kvæget være på øen indtil november.

Fra august til november i 2011 blev et stort antal naturlige lavninger med forbindelser til grøfter genoprettet. Det vurderedes at de oprindelige og uberørte naturlige lavninger uden grøfter var i overvejende god tilstand. De lavninger, der blev genoprettet, er naturlige lavninger, som i 1870 blev omlagt til kanalsystemer, og var som følge heraf inden genopretning fyldt med mudder. Lavningerne genoprettedes ved at fjerne næringsrigt mudder, så vandkvaliteten kunne forbedres, og det er lykkedes. Overvintringsområder for padder blev lavet af sten, som blev gravet ud under restaureringsarbejdet med lagunerne.

Blokering af grøfter blev foretaget over hele øen med ler som skaffedes i kanten af grøfterne og effekten var god med høj vandstand til følge.

I alt 246 strandtudser blev sat ud på Store Egholm. Forudgående var æg blevet indsamlet fra en source population på Halmø (projektområde 6) og æg opdrættet til haletudser eller små tudser. Herefter blev dyrene udsat på Store Egholm.

Under opdrættet af dyrene blev forskellige strategier afprøvet. Alle dyr blev opdrættet indtil lige inden forvandling i store beholdere på ynglestationen i Odense. Nogle haletudser af *Bufo calamita* blev flyttet til netbure i et vandhul på Ærø med gode fødemuligheder for både haletudser og de nyligt forvandlede voksne dyr. Dyrene blev holdt i disse bure i adskillige uger efter at have afsluttet deres forvandling. På denne måde kunne de vokse sig større i et beskyttet område før de blev udsat på udvalgte steder på Store Egholm.

3. Aktuel bevaringsstatus og trusler

3.1. Habitater

Øens laguner har naturlig hydrologi og er i god tilstand. Den største udfordring var at få regnvand tilbageholdt på øen, hvilket nu er opnået ved blokering af grøfter - både grøfter, der ledte havvand ind og grøfter, der ledte vandet ud af lavningerne. Desuden er vandkvaliteten i grøfter forbedret ved oprensning af mudder. Strandtudse og grønbroget tudse er tidligere fundet ynglende i ferske grøfter og lavninger og disse fungerer desuden som vigtige fødesøgningsområder for vadefuglenes unger.

Store Egholm var græsset af et passende antal kreaturer i 2005. I 2006 var det ikke muligt at få kreaturer til øen og dette år var det kun geder og får, hhv. 17 og 43, der græssede på øen. Manglen på kvæg betød, at den lavere saltprægede del af engen var ved at vokse til ved ekspertbesøget i slutningen af juli 2006. Fra 2007 og projektet ud var der en god sommergræsning og dette medførte en klar forbedring af strandengen og de våde områder.

3.2. Arter

Dræning og grøftning har sænket vandstanden i de naturlige lavninger, hvilket udgør en trussel mod yngel af grønbroget tudse. Det har desuden været grunden til at strandtudse uddøde på Store Egholm i midten af 1980'erne. Den lavere vandstand har desuden en negativ effekt på fødesøgningsmuligheder for vandfugle.

En lille og truet bestand af grønbroget tudse findes på øen. I 2001 registreredes 10 kvækkende hanner. I 2003 51 kvækkende hanner. I projektperioden 2005 – 2012 blev der kun registeret kvækkende hanner 2006-2007 og kun ynglesucces i 2008. Da grønbroget tudse foretrækker områder med ganske kort vegetation bør den forbedrede græsning have en positiv effekt på arten, da samtidigt yngleområderne er blevet forbedret med mere ferskvand og bedre vandkvalitet.

Strandtudsen er uddød på Store Egholm pga. manglende ferskvand. Da de små diger på øen fra 1860'erne blev ødelagt af kvæget for 20 år siden, kunne ferskvand løbe væk fra de tidligere ferske enge og marker og saltvand komme ind på engene ved kraftigt højvande. Arten blev genudsat sidst i projektet (se afsnit 1), med det formål at etablere en

reservebestand på Store Egholm for Halmø, og overvågning i NOVANA og andre programmer må de kommende år vise resultatet af udsætningen.

Overvågningen af resultaterne af aktiviteterne i projektet er afgørende for vurderingen af projektets succes. Derfor blev bestandene af fuglearter, der er knyttet til strandengsområder optalt i begyndelsen og i slutningen af projektet. Særligt blev arterne opført på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I eftersøgt. Det drejer sig den sydlige underart af almindelig ryle, også kaldet engryle (*Calidris alpina schinzii*), brushane (*Philomachus pugnax*) og klyde (*Recurvirostra avosetta*).

På Store Egholm er der ikke fundet engryle siden 2006, men arten er vanskelig at lokalisere på yngleplads, så et enkelt par kan være overset. I hele det Sydfynske Øhav er der nu kun ganske få par tilbage, hvorfor arten er i fare for helt at forsvinde som ynglefugl her.

Klyde yngede i 2006 med 19 par, men er ikke registreret ynglede siden. Af de mere almindelige vadefugle yngler årligt vibe og rødben i størrelsesordenen 4-7 par hver. Af andre arter yngler strandskade, stor præstekrave, havterne og dværgterne på øen regelmæssigt. Disse arter er dog, til forskel fra brushane og engryle, mindre eller slet ikke, afhængige af engenes naturtilstand.

SWOT analyse til klarlæggelse af styrker/svagheder – muligheder/trusler. Med denne metode identificeres hvilke problemer eller behov der udestår når LIFE projektet slutter.

Tabel 1. SWOT analyse af forholdene i området.

	Hjælper til at opnå mål	Skadeligt for at opnå mål
Lokale faktorer som styrker eller svækker	Styrker	Svagheder
	Stort sammenhængende strandengsområde med naturlig hydrologi med mange søer og fugtige områder.	Helårsgræsning er risikabelt, da oversvømmelser af hele øen forekommer med tab af dyr til følge. Derfor er sommergræsning eneste mulighed for græsning
	Området er ikke direkte påvirket af dyrkning, industri eller bebyggelser	Da øen er meget lavtliggende kan saltpåvirkning og mangel på ferskvand blive et problem for bestanden af grønbroget og strandtudse.
	Minimal forstyrrelse pga. afsides beliggenhed og adgangsforbud i yngletiden 1. marts - 1. juli.	
	Ingen forekomst af rovpattedyr	
	Saltpåvirkningen holder øen helt fri for buske, hvilket reducerer prædationen fra krager og rovfugle.	
Eksterne faktorer som styrker eller svækker	Muligheder	Trusler
	Områdets har et stort potentiale for at blive en god lokalitet for strandtudse, grønbroget tudse og engfugle. Området kan forbedres for engfugle og padder ved en bedre græsning	Beliggenhed på mindre ø indsnævrer det potentielle felt af interesserede dyreholdere.
	Ved blokering af grøfter kan strandengen få en naturlig hydrologi igen.	Øget færdsel med f.eks. kajakroning

4. Anbefalinger til fremtidig pleje

Store Egholm er en højt prioriteret strandengsområde med flere sjældne padde-, fugle- og plantearter som alle er afhængig af tilstrækkelig græsning. Kun kvæg kan græsse på en måde, som forhindrer tilvoksning af den højt prioriterede habitattype "Atlantehavsstrandeng" og "kystlaguner", og derfor bør græsning med kvæg genindføres.

Øen bør græsses endnu hårdere end den bliver nu, da øens højere partier har for højt græs til at vadefugle og tudserne kan bevæge sig og fouragere. Det egnede område til græsning er 45-55 ha og det optimale antal af græssende kvæg i sommerhalvåret er 35-50 ungvæg eller antal tilsvarende antal dyreenheder med andet kvæg. Græsningsperioden bør strække sig fra ultimo maj/primus juni til oktober eller november indtil græsset er helt kort i efteråret.

De grøfter, der er blokeret bør tjekkes for, om blokering virker og evt. justeres således, at der holdes mere ferskvand tilbage på øen.

Nogle af de mest tilgroede laguner og lavninger bør oprensnes ligesom nogle flade lavninger til tudsernes yngel og vadefugles fouragering bør anlægges.

4.1. Opretholdelse af nuværende bevaringsstatus

- Monitoring af habitater bør udføres af naturstyrelsen i NOVANA programmet.
- Evaluering af habitat kvalitet for arterne udføres af Naturstyrelsen og Ærø kommune.

4.2. Forbedret bevaringsstatus

Vigtigt at øen optimeres for vadefugle og terner og at vandstand og græsningstryk jævnligt vurderes og optimeres. Tilskud til disse aktiviteter gives af NaturErhvervstyrelsen

5. English summary

The project has improved the conservation status on Store Egholm by:

- Improving grazing infrastructure by erecting 2 new shelters for cattle, which resulted in more cattle in summer and possibility to leave them on the island longer in the fall.
- Restoring several natural depressions by removing nutrient rich mud.
- Creating hibernation sites for *Bufo viridis* from stones from the restoration of lagoons.
- Increasing water level throughout the island by blocking of ditches.
- Reintroduction of *Bufo calamita* by releasing a total of 246 animals on Store Egholm.

To maintain the achieved conservation status it is needed to:

- Maintain the current grazing pressure with cattle, funded by agro-environmental schemes.

To improve conservation status it is needed to:

- Increase grazing pressure to keep the vegetation short enough for foraging toads and waders by:
 - Increasing the number of grazing animals to 35 – 50 young animals.
 - Increasing the grazing period until October / mid-November.
- Clean up some of the most overgrown depressions
- Establish shallow depressions for breeding toads and foraging waders.

6. Kort

